

VIRTUAL HABRUTA NIGHT

SHAARE ZION

Tonight's learning is sponsored in honor of The Vezakeini Initiative

Reproduced by Habruta Night Booklet with permission of the
copyright holders, ArtScroll / Mesorah Publications, Ltd.

Week 70

Topic

SHILUACH HAKAN

TOPIC DISCUSSION

Should one chase the opportunity to do this *mitzvah*?

What is the *segulah* for doing the *mitzvah*?

When should one do the *mitzvah* when they see eggs or wait for the chicks?

What if the sender does not want the eggs or chicks?

Part 2:

The many benefits stated in connection with *Shiluach Hakan*:

Part 3

Practical Halachot

כִּי יִקְרָא קוֹן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ בַּדֶּרֶךְ בְּכָל עֵץ אוֹ עַל הָאָרֶץ אֲפֹרָחִים אוֹ בְּיָצִים וְהָאֵם רֹבֶצֶת עַל הָאֲפֹרָחִים אוֹ
עַל הַבְּיָצִים לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים:

If a bird's nest chances before you on the road, on any tree, or on the ground, and it contains fledglings or eggs, if the mother is sitting upon the fledglings or upon the eggs, you shall not take the mother upon the young. You shall send away the mother, and then you may take the young for yourself, in order that it should be good for you, and you should lengthen your days.

חולין קלט:

¹ **שכסוי** הדם גזוג בו. חימה אמאי לא תני שכסוי הדם נוהג בזכרים ונקבות ושלוח הקן אינו נוהג אלא בנקבות: **בדרך** בדרך יהודה בו. וא"ת אמאי אינטיך ריציא לכן שנים דלי משום דכתיב על הארץ א"כ לא ליכחז

דכך ולשחוק מעל הארץ ומיהו על הארץ אינטיך למעוטי גשר בשמים אכל קשה דא"כ מאי פריך בשמך מלא קן בשמים הכי נמי דמחייב ומאי קשיא הא כתיב על הארץ וגרסה דפריך דקן בשמים נחייב מנכדך ומעל הארץ נמעט שנים דמה ראיית:

תא שמע תבנית כ" צפור בנה וגו'. וא"ת והא כתיב (תהלים יא) איך תאמרו לנפשי נודי הרכס כפור י"ל דפשיטא דדוד לעוף טהור היה מדמה עצמו וכן (שם קד) ככפור נמלטה מפח יוקשים (ישעיה לא) כלפריס עפות וא"ת והא כתיב (תהלים מד) גם כפור מלאה בית דליי נמי בטמא דלטו טהור מלא טמא לא מלא ומיהו אפשר דמייירי בטוהר דמוכח ספא דקרא דכתיב ודור קן לה ונפור דור היא טוהר דמוכח גאלו טריפות ² (לעיל דף סב) והא דכתיב (תהלים קד) אשר שם כלפריס יקנו חסידה וגו' אפשר דכלל חסידה הם כל הטמאים ולפריס היינו טוהרה: טרפות

למה לי מבי יקרא נפקא כי יקרא פרט למזומן ועוד לפניך למה לי אלא לפניך לאתויי שהיו לפניך ומרדו בדרך **בדרך** יהודה אמר רב דאמר רב יהודה אמר רב 'מצא קן בים חיי לעשות לה' הפרו תורתך בעא מיניה אביי ים דרך וגו' אלא מעתה מצא קן בשמים דכתיב ³ דרך נשר בשמים הכי נמי דמחייב בשילוח הקן ⁴ דרך נשר איקרי דרך סתמא לא איקרי אמרי ליה פפונאי לרב מתנה מצא קן בראשו של אדם מהו 'אמר' ⁵ ואדמה על ראשו משה מן התורה מנין ⁶ בשגם הוא בשר המן מן התורה מנין ⁷ המן העין אסתר מן התורה מנין ⁸ ואנכי הסתר אסתיר מרדכי מן התורה מנין דכתיב ⁹ מר דרור ¹⁰ ומתרגמינן מירא דביא: ואחזו שאינו מזומן וכו': ר' חייא ור'

יכול אף זה כן ת"ל ¹¹ ונתן את הערבי וכו' חולין ¹² עד שיבאו לידי גזבר אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רב המנונא הכל מודים ואיבערבי דאע"ג דלא אמר עלי מוחייב דכתיב ונתן את הערבי חולין הן בידך עד שיבאו לידי גזבר: חומר בכסוי וכו': וגו' רבנן ¹³ כי יקרא קן צפור לפניך מה ת"ל לפי שנאמר ¹⁴ שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך יכול יחזור בהרים וגבעות כדי שימצא קן ¹⁵ ת"ל כי יקרא במאורע לפניך קן מ"מ צפור טהורה ולא טמאה ¹⁶ לפניך ברשות היחיד: בדרך ברשות הרבים ¹⁷ באילנות מנין ת"ל או על הארץ וכו' מאחר ומעורות מנין ת"ל כל בכל עץ יבבורות שיחין שסופנו לרבות כל דבר לפניך בדרך למה לי לומר לך מה דרך שאין קנו בידך אף כל שאין קנו בידך מכאן אמרו ¹⁸ היוני שובך ויוני עלייה ¹⁹ שקנו במפיחין ובבירות ²⁰ ואוזין ותרגולין שקנו בפרדס חייב בשילוח אבל קנו בתוך הבית וכן יוני הדרסאות פטור משילוח אמר מר מה דרך שאין קנו בידך אף כל שאין קנו בידך הא למה לי מבי יקרא נפקא כי יקרא פרט למזומן ועוד לפניך למה לי אלא לפניך לאתויי שהיו לפניך ומרדו בדרך **בדרך** יהודה אמר רב דאמר רב יהודה אמר רב 'מצא קן בים חיי לעשות לה' הפרו תורתך בעא מיניה אביי ים דרך וגו' אלא מעתה מצא קן בשמים דכתיב ²¹ דרך נשר בשמים הכי נמי דמחייב בשילוח הקן ²² דרך נשר איקרי דרך סתמא לא איקרי אמרי ליה פפונאי לרב מתנה מצא קן בראשו של אדם מהו 'אמר' ²³ ואדמה על ראשו משה מן התורה מנין ²⁴ בשגם הוא בשר המן מן התורה מנין ²⁵ המן העין אסתר מן התורה מנין ²⁶ ואנכי הסתר אסתיר מרדכי מן התורה מנין דכתיב ²⁷ מר דרור ²⁸ ומתרגמינן מירא דביא: ואחזו שאינו מזומן וכו': ר' חייא ור'

²⁹ והיה לו צלל שום נמיה: ה"ג צ"י שנאמר שלח תשלח. צ"י פעמים שומע אני ³⁰ לחזור אחר המנוה הזאת עד שתצא לידו: ת"י כי יקרא במאורע. הכתוב מדבר לכשיקרא: קן מ"מ. אפילו באפרות אחד או בצילה אחת דמתן במתניתין ³¹ צפור טהורה וא"א טמאה. לקמן מפרש לה ר' יתחק עוף משמע בין בטמא בין בטהור אכל כפור לא אשכחן בטמאים אלא בטוהרים: ³² צפני. משמע ברה"י כגון צפרדס ובשדה שאינה משתמרת דלא קניא ליה חצרו דלא מזומן הוא: בדרך. להציא רה"י: ³³ שאין קנו בידך. אין קן מזומן לך ואין קני לך: יוני שובך. ויוני ³⁴ מדבצות שקנו בשוכך ובשלהי פרקין ³⁵ פריך הא כיון דחצרו קונה לו הציגים מזומן הוא: שפוחים. שומעין בהן ³⁶ קדרות קטנות בחומה וקורין צייל"ש: ובבירות. דירות ומגדל ³⁷ עיר: שקנו בפרדס. שמרדו להשתחא אין קנו צדך: ועוד לפניך למה ³⁸ צ"י. משום רה"י דפרדס הואיל וסופנו לרבות את הכל: א"א צפני. מיבעי ליה לחייב את שיהי כדר שלו ומרדו: בדרך. נמי מיבעי ליה לכדרז יהודה: קן בים. ששטף הים את האילן והיה קן בראשו חייב לשלח דים נמי איקרי דרך: קן בשמים. עוף נושא קן בארץ: דרך סתמא ³⁹ א"א איקרי. אכל ים איקרי דרך סתמא הנותן צ"ס דרך: ואדמה על ראשו. אע"פ שהיה ⁴⁰ בראשו לא אכלה את שמה ש"מ אדם גופיה אדמה הוא מדלא אכלה את שמה דלא קרייה עפר והשתא נמי

The verse states:^[2] — **The Rabbis taught in a Baraisa: "כי יקרא קן-צפור לפניך" — תנו רבנן** SHOULD A BIRD'S NEST CHANCE TO BE BEFORE YOU. — **מה תלמוד לומר** — WHAT does [THE TORAH] intend to TEACH with this clause? **לפי שנאמר** — SINCE IT IS STATED:^[3] — **שֶׁלַח תִּשְׁלַח אֶת-הָאֵם וְאֶת-** "שלח תשלח את-האם ואת-**הַבָּנִים תִּקַּח-לָךְ" — YOU SHALL SURELY SEND AWAY THE MOTHER [BIRD], AND THE YOUNG TAKE FOR YOURSELF,** — IT COULD thus BE thought that ONE MUST SEARCH IN THE MOUNTAINS AND HILLS IN ORDER THAT HE FIND A NEST and send away the mother bird.^[4] **תלמוד לומר** — [THE TORAH] therefore STATES: **"כי יקרא" — SHOULD [A BIRD'S NEST] CHANCE etc., במאורע לפניך,** — teaching that the mitzvah applies only WITH RESPECT TO [A

חולין קלט:

NEST] THAT OCCURS BEFORE YOU.^[5] „קן” — The verse states further: A NEST,^[6] — implying that the mitzvah pertains to a nest IN ANY CASE, even if it contains only one chick or one egg.^[7] „צפור” — The Torah refers to the nest of A BIRD (TZIPPOR); this connotes טהורה ולא טמאה — A KOSHER [BIRD], BUT NOT A NONKOSHER [BIRD].^[8] „לפניך” — The verse states: BEFORE YOU; ברשות היחיד — this refers to a nest found IN A PRIVATE DOMAIN.^[9] „בדרך” — The verse states: ON THE PATH; ברשות הרבים — this refers to a nest found IN THE PUBLIC DOMAIN.^[10] באילנות מנין — FROM WHERE do we know that the mitzvah also applies to a nest found IN THE TREES? תלמוד לומר „בכל-עץ” — For [THE TORAH] STATES: IN ANY TREE. מנין — FROM WHERE do we know that the mitzvah also applies to a nest found IN PITS, DITCHES, AND CAVERNS?^[11] „או על-הארץ” — For [THE TORAH] STATES: OR ON THE GROUND. וכי מאחר שסופנו לרבות כל דבר — Now, SINCE WE ULTIMATELY INCLUDE EVERYTHING [i.e. all nests] in the mitzvah, למה לי „לפניך בדרך” — WHY DO I NEED the words BEFORE YOU, ON THE PATH?^[12] — TO TELL YOU that מה דרך שאין קנו בידך — JUST AS it is true regarding A PATH, THAT THE NEST found there IS NOT “IN YOUR HAND” [i.e. it is not at your disposal], אף כל שאין קנו בידך — so TOO, is it a precondition in ANY case where the mitzvah is to apply THAT THE NEST NOT BE “IN YOUR HAND.”^[13] מבאן אמרו — FROM HERE [THE SAGES] SAID: יוני שובך — Regarding DOVES OF A DOVECOTE, ויוני עלייה — AND DOVES OF A LOFT,^[14] שקננו בטפחין ובבירות — AND BIRDS THAT NESTED IN JARS^[15] OR IN TOWERS, ונאווין ותרנגולין שקננו בפרדס — AND GEESE AND HENS THAT NESTED IN THE ORCHARD,^[16] תנייב בשילוח — ONE IS OBLIGATED IN the mitzvah of SENDING AWAY.^[18] אבל קננו בתוך הבית — BUT if THEY NESTED INSIDE THE HOUSE,^[19] וכן יוני — AND SIMILARLY, HERODIAN DOVES,^[20] פטור משילוח — ONE IS EXEMPT FROM the mitzvah of SENDING AWAY.^[21]

The Gemara questions the Baraisa's conclusion:

אמר מר — The master said in the Baraisa [regarding the exposition of the words *before you, on the path*]: מה דרך שאין קנו בידך — JUST AS it is true regarding A PATH, THAT THE NEST found there IS NOT “IN YOUR HAND,” אף כל שאין קנו בידך — so TOO, it is a precondition in ANY case where the mitzvah is to apply THAT THE NEST NOT BE “IN YOUR HAND.” לי — Why do I need this exposition? נפקא — Why, that law may be derived from the phrase *Should [a bird's nest] chance; פרט למומן* — for the Torah states: *Should [a bird's nest] chance, to the exclusion of [a nest] that is “prepared”!*^[22] ועוד — And furthermore, למה לי „לפניך” — why do I need the expression *before you*?^[23]

The Gemara answers:

אלא „לפניך” לאתנוי שהיו לפניך ומרדו — Rather, the expression *before you* is expounded to include [birds] that were once before you and subsequently escaped.^[24] בדרך” בדרך..

DOES ONE HAVE TO GO AFTERE THE MITZVA?

The *mitzvah* of *Shiluach Hakan* is not compulsory. That is, one is not required to seek out a nest in order to fulfill the commandment of sending away the mother bird. Nonetheless it is considered meritorious to actively pursue this *mitzvah*, and one who ultimately succeeds in its performance will be greatly rewarded.

Rav Chaim Vital asserts that one must make a concerted effort to perform each and every *mitzvah* in the Torah, including noncompulsory ones such as *Shiluach Hakan*. Moreover, writes Rav Chaim Vital, one who has to perform every single *mitzvah* during his lifetime will be forced to return to this world as a *gilgul* (reincarnation) in order to complete the *mitzvah* he is lacking.

שוב מצאתי בשער המצות להרח"ו ז"ל בהקדמה וז"ל דע שכל נצוצי נשמות מכל נשמה ונשמה מחויבת לקיים כל תרי"ג מצות, אם לא אותם שאין יכולת בידם לקיימם כמו מעשה הקרבנות כולם שאינם נוהגים אחר החרבן וכיו"ב כמו מצות יבום וחליצה או גט או פדיון בן בכור שדברים אלו אינם ביד האדם ואפי' ענין הגט אינו מחויב לגרש לאשתו אלא אם לא תמצא חן בעיניו מחמת שאינה הגונה במעשי' שאל"כ אדרבה מזבח מוריד עליו דמעות וכיוצא במצות אלו, אבל כל השאר חייב אדם לקיימם ואפי' אותם שאינם חובה על האדם אלא בהזדמן כגון מצות שלוח הקן שאינו מחויב לרדוף אחרי' אלא כי יקרא קן צפור שהוא דרך מקרה וכיו"ב, עכ"ז צריך האדם לחפש אחריהם ולעשותם כי כל זמן שלא השלים התרי"ג מצות שהם כנגד רמ"ח איבריו וגידי נשמתו הנה נשמתו חסרה מן האברים ונקרא בעל מום ועליו נאמר כל איש אשר בו מום לא יגש וזה נזכר ומפורש בתיקונים שאין לו תיקון עד שיחזור בגלגול וישלים כל התרי"ג מצות.

חזון איש יו"ד סימן קעה-ב.

כל מצוה חייב כל אדם על כל פנים פעם אחת בחייב לקיימו חוץ משלוח הקן שמיעטו קרא

Teshuvos Chavos Yair §67 infers from this Baraisa that when one does encounter an ownerless nest, he is obligated to send away the mother bird, even if he has no interest in taking the young; the Baraisa exempts one only from having to search for the nest. *Chasam Sofer* (here and in *Responsa, Orach Chaim* §100) and *Chazon Ish* (loc. cit.), however, disagree and maintain that once the Baraisa establishes that it is not imperative upon every Jew to perform *shiluach hakein*, the *mitzvah* is not obligatory even where one does chance upon a nest; the Torah is merely prescribing the procedure one must follow if he wishes to take the young. See also *Aruch HaShulchan* §292:1, *Dor Revi'i*, and *Dvar Avraham* vol. II §8:13-25.

QUESTION

What if one will not make use of the chicks or eggs?

Opinion 1#:

רבינו בחיי

דברים פרק כב

The mitzvah of Shiluach Hakan is obligatory only in a situation where someone wishes to remove the eggs or chicks from the nest, in that case the Torah requires him to send away the mother bird before taking her young. But if one happens upon a nest and has no interest in taking its contents, he may choose to continue on his way and forgo the mitzvah.

והבן המאמר הזה איך סדרו החכמים צרכים הללו כסדר המדות. ומצוה זו מן המצוות המקובלות, והחכמים ז"ל תקנו ברכה בכלן ולא תקנו בזו, לפי שאינה מצוה מחוייבת כמו שאר מצוות, ואינו חייב לחזור אחריה במכוון אלא כשיזדמן לו, וזהו לשון "כי יקרה", ועוד שאינו חייב בשלוח אלא כשהוא רוצה ליקח הבנים.

Opinion 2#:

רבי עקיבא איגר

הגהות - יורה דעה סימן רצב

If a person chances upon a nest and the conditions for shiluach Hakan exist, he then indeed has an obligation to send away the mother bird.

שלוח הקן. בת' חו"י (סי' ס"ז) העלה דבקה קן צפור מחוייב להזדקק לה ולשלוח האם ואין רשאי לילך לדרכו (וכן הוא בת' ח"צ סי' פ"ג):

מרומי שדה

חולין דף קלט עמוד ב

We can conclude from here, that the requirement to perform the mitzvah is binding even if the one who discovered the nest has no desire for its contents.

יכול יחזור בהרים וגבעות כו'. מבואר מכאן דאם מצא קן מחויב לשלח את האם, אף על גב שאינו רוצה לזכות בבנים. והכי הוכיחו הגאונים בשו"ת חכם צבי וחות יאיר, והוסיפו להביא לשון זוה"ק.

AMAZING INSIGHT

The *pasuk* [verse] begins with the words "Ki yikareh kan tzipor," [when you happen upon a bird's nest]. We would assume that the word "yikareh," [happen upon] should be spelled with the letter 'Hay' at the end of the word (from the root Kuf-Reish-Hay [meaning to happen]). However, that is not the way the word is spelled. The word is spelled with an Aleph at the end — from the root Kuf-Reish-Aleph (meaning to call out). There is no doubt that the intent of the *pasuk* is that the person happens upon a bird's nest. But, literally translated, this *pasuk* reads "If a bird's nest is called out to you... What is the meaning of this? Why did the Torah use this strange spelling?

The sefer Kol Dodi offers a beautiful insight regarding this spelling. It is not every day that one encounters a bird's nest. This is a unique event. In fact, it is suggested that this Commandment has mystical benefits (*segulah*), such that one who is childless should seek to fulfill it and thereby receive the Heavenly blessing of parenthood. It is certainly not an everyday event. Who of us can say that we have ever had the opportunity to fulfill this *mitzvah*?

A person is walking along and all of a sudden a bird's nest happens to appear in front of him. This is not just a "happenstance... The *mitzvah* of *Shiluach Hakan* is calling out to him! Perhaps this unusual occurrence is G-d's way of calling out to the person that he needs personal correction in his attribute of compassion. If it HAPPENS (yikareh with a Hay) that this person, of all people, runs into this singular event, then what has really occurred is a yikareh with an Aleph — the teaching of the law of the mother bird's nest is CALLING OUT to him that he should take note: perhaps his practice of the attribute of compassion needs improvement.

QUESTION

Does it have to be in public property or can it be on private property?

The Torah uses the word בדרך on his land. Thus , nowadays one may perform Shiluach Hakan on a nest that was found in a secure property, even if the property owner never had any special intent not to acquire such nests.

53. עיקרי הלכה זו מבוססים על סוגיות הגמרא בחולין ופסקי השו"ע (סי' רצ"ב), ונבאר הענין בקצרה. איתא במתניתין (קלח, ב) דשילוח הקן אינו נוהג אלא בשאינו מזומן. וברש"י (קלט, א, ד"ה פטור) מבואר דכל שזכה בביצים מזומן קרינא בהו. ומכיון שכן לכאורה בכל קן שבחצרו אי אפשר לקיים מצות שילוח, כיון שחצרו של אדם קונה לו אפילו שלא מדעתו, ואפילו אינו נמצא כלל בעיר, יעוין ב"ק (מט, ב) וברש"י ותוס' שם, ובש"ך חו"מ (סי' רס"ח סק"ג). ואמנם מבואר בשו"ע (ס"ב) ע"פ סוגית הגמרא (קמא, ב) דכל עוד שלא הוגבהה האם מעליהם אין חצרו של אדם קונה, דמכיון שלו עצמו אסור לזכות בהם כל עוד שהאם רובצת עליהם, גם חצרו לא קונה לו. אבל אם עזבה האם את הקן לזמן מה, מיד קונה החצר, דבשעה זו יכול גם בעל החצר ליקח הביצים. ושוב כשחוזרת האם אין יכולים לקיים בקן מצות שילוח, דמזומן קרינן ביה.

A nest found in one's secure property (חצר המשתמרת)

21. As stated earlier (§14), the mitzvah of *shiluach hakan* does not apply to a nest that is מזומן, or “prepared”. This includes any situation in which either the mother bird or her offspring are under someone's ownership. (The Gemara derives this law from the verse's opening clause, *בִּי יִקְרָא קֵן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ*, *Should a bird's nest chance to be before you...*, which implies that the nest must not be one that is already “prepared.”) Therefore, one cannot perform *shiluach hakan* on birds that are privately owned and kept (e.g. domesticated hens and geese), nor can the mitzvah be performed when someone owns the *contents* of the nest.

This rule has far-reaching implications, because the Halachah states that a person's secure property (חצר המשתמרת - lit., *guarded courtyard*) can acquire objects on his behalf even without his knowledge. Thus, if a wild bird nested in someone's fenced-in yard, the landowner (or his tenant) would automatically acquire the nest even if he is unaware of its presence, thereby rendering it “prepared” and unfit for *shiluach hakan*.⁵³

There is, however, a simple way to avoid this automatic acquisition: If a property owner (or renter⁵⁴) mentally resolves that his property should not acquire any nests on his behalf, it will prevent all such acquisitions from taking effect in the future. This will allow *shiluach hakan* to be performed on any nests that are subsequently constructed on his property.⁵⁵ A resolution of this kind need be done only once, and a person can have in mind that it should apply to all of his future residences as well.⁵⁶

It is important to note that according to many contemporary authorities, this entire issue is irrelevant nowadays. They maintain that it was only in earlier generations—when the consumption of pigeon or dove eggs was common—that a person's secure property would automatically acquire a nest for him. In modern times, however, most people shun such items, so it can be presumed that a property owner does not wish to acquire any nests

54. כן כתב לי הגר"ח קניבסקי שליט"א בתשובותיו (נב).

55. שמעתי מהגרי"ש אלישיב שליט"א, ומהגר"ח קניבסקי שליט"א עצה, שאם חושב בלבו שאין בדעתו לזכות בהאם ובביצים, שאז חצרו אינה קונה לו, וממילא אין זה מהמומן בידו, שמכיון שאין ברצונו לזכות בהם אין להם שם מוזמן. וע' בתשובות הגר"ח קניבסקי (מו, מח).

ובאמת מצאנו עצה זו להדיא בהחתם סופר בחידושו לחולין (קמא, ב ד"ה ואם איתא).

וכן מתבאר מתוכן דברי האגרות משה (יו"ד ח"ד סי' מ"ה). ובשו"ת אבן ישראל (חלק ט סי' ק"א).

וכן כתב בספר עמודי הארזים מרבי אליעזר חזן (נפטר בשנת תקפ"ג והובא לדפוס לראשונה ע"י ישיבת אהבת שלום בשנת תשמ"ג) על ספר היראים (סי' ס"ב תחילת סעיף ד') שכתב להוכיח כן בפשיטות מדברי הרבה ראשונים ממסכת בב"מ (דף ט, ב), לענין הא דעני מוזהר להשאיר פאה בשדהו, דמהני שיפקיר את שדהו מקודם, כדי לא להתחייב בפאה. וממילא ה"ה י"ל דמהני בנדרן דידן, יעו"ש.

ומצינו דוגמא לזה בשו"ע או"ח (סי' תמ"ח ס"ב) לענין גוי שמביא חמץ לבית ישראל בפסח, שיאמר הבעה"ב שאין רצונו שיקנה רשותו החמץ. ובביאור הגר"א שם כתב דסגי במחשבה ולא בעי שיאמר בפיו. ובאמת כבר מצינו בראשונים מקור לזה, יעוין ריטב"א ב"מ (יא, א ד"ה מתניתין) ובשו"ת הרשב"א (סי' קע"ח).

אכן דעת הגרש"ז אויערבך זצ"ל אינה כן, כמבוארת דעתו בספר מנחת שלמה (ח"ב סי' צ"ו, אות כו), וסברתו, דמכיון שיכול בכל רגע לזכות בהם חשיב מוזמן בידו יעו"ש.

56. כן שמעתי מהגרי"ש אלישיב שליט"א ומהגר"ח קניבסקי שליט"א.

What constitutes a "secure property"?

22. A secure property is defined as an area in a private domain that is completely closed off from the public and is thus accessible only with the owner's permission (e.g. a house or fenced-in yard). Any area that is freely accessible to the public does not qualify as a secure property.⁵⁸ Hence, a nest located in a communal area (such as a Shul, a bungalow colony, or the stairway or roof of an apartment building) never automatically belongs to the property owners, and *shiluach hakan* may therefore be performed on such nests without hesitation.⁵⁹ Similarly, an outdoor window sill that

adjoins a public area is not classified as a secure property, even if it is many stories high.⁶⁰

57. שמעתי מהגר"ח קניבסקי שליט"א שבזמננו אין צריך מחשבה חיובית להפקיר הקן, שמכיון שבזמננו אין אוכלים ביצי היונים מחמת מיאוס, ואדרבה בדרך כלל נגרם סבל לדיירים מהיונים, מחמת הרעש והלכלוך שהם עושים, ואין רצון כלל שיעשו קן בביתם, על כן בסתמא אין החצר זוכה בהם. וע"ע בתשובותיו (נג, נד). וכן הורו לי הגר"ר נסים קרליץ שליט"א והגר"ר חיים פינחס שיינבערג שליט"א (ע' תשובותיו בסוף הספר). ויעוין באגרות משה יו"ד ח"ד סי' מ"ה שכתב כעין זה וז"ל: "וגם בכלל גבי צפורים ואווזים ותרגולים, אם אחד טוען שאין זה זכות בשבילו ולא רצה לזכות, יש להאמינו בזה למפרע ולא קנה, ממילא יכול עדיין לקיים מצות שלוח הקן", עכ"ל. אכן בדברי עם הגרי"ש אלישיב שליט"א לא הסכים עם זה, ואמר שמכיון שעב"פ יש לו זכות השתמשות בביצים קונה לו חצרו, אלא אם כן חשב להדיא שאינו רוצה לקנותם טרם שבאו לעולם.

58. כן כתב לי הגר"ח קניבסקי שליט"א (מה, מז) דגדר חצר המשתמרת אינו תלוי בנעילת המקום במנעול, אלא שהוא מקום שאין זרים נכנסים לשם וממילא הוא מניח שם חפציו בלא חשש שיגנבו.

59. שאלתי את הגר"ח קניבסקי שליט"א מה דין קן הנמצאת בבית הכנסת, על גבי מזגן או פלורוסנט גבוהים מאד מאד, האם חשיב מקום המשתמר, מכיון שאם ינסה להגיע לשם ע"ג סולם, יהיה נתפס כגנב, ואז יהיה הדין תלוי במחלוקת הראשונים אי יש יד להקדש המובא במ"ב או"ח סי' קנ"ד סעיף קטן נ"ט. והשיב לי דבכל זאת חשיב מקום שאינו משתמר, כיון שיש לרבים דריסת רגל במקום. וע' בתשובותיו (ק). וכן השיב לי הגר"י שפירא שליט"א.

ושמעתי מעדים נאמנים מעשה שאירע בכלל חזו"א לפני כארבעים שנה, שגילו קן ע"ג פלורוסנט

גבוה מאד, ושאלו הלומדים את מרן בעל הקהלות יעקב זצוק"ל והורה דאין המקום חשיב משתמר, וממילא אפשר לקיים מצות שילוח. וכן הורה עוד דשפיר אפשר לקיים מצות שילוח בזה אחר זה, דהיינו הראשון אחר שזכה בביצים הפקירם, וכשחזרה האם שלחה השני זוכה בביצים והפקירם, וכך נהגו כחמשה פעמים. (ויעוין להלן דין כ"ג).

ולענין קן הנמצא בחדר המדרגות של בנין משותף, שמעתי מהגר"ח קניבסקי שליט"א ומהגר"י שפירא שליט"א דאין זה מקום המשתמר. וכן איתא בספר ארחות רבנו (ח"ג דף קע"ח) וז"ל: "סיפר לי המשב"ק של מרן החזו"א הרד"פ (שליט"א) זצ"ל, שאחיו שאל את מרן (החזו"א) יונה שקננה בחדר המדרגות של בית משותף אם מחויב בשלוח הקן, והשיב לו מרן שכן", עכ"ל.

60. כן שמעתי מהגר"ח קניבסקי שליט"א.

61. בפירוש מלאכת שלמה על המשניות לרבי שלמה העדני וכן בברכי יוסף (סעיף ג), הביא דברי הרב הגדול מהר"ר סלימאן בן אוחנא זלה"ה (שהיה מגורי האריז"ל, וע' בשם הגדולים) שכתב שבאופן שכבר זכתה לו הביצים או האפרוחים, לא יועיל אם יפקירם לאחר מכן, שכיון שכבר נקרא עליהם שם מזומן תו לא פקע. וכן שמעתי מהגר"י ש' אלישיב שליט"א.

Declaring the offspring ownerless (*hefker*) in order to repeat the mitzvah

23. The *poskim* disagree as to whether a person can bypass the limitation of a "prepared" nest by declaring it ownerless, or *hefker*. Some maintain that once eggs or chicks have been acquired, they can never again qualify for *shiluach hakan*, even if their owner declares them ownerless.⁶¹ Others, however, do approve of a *hefker* declaration as a means for removing the "prepared" designation from a previously acquired nest. Following this latter view, the mitzvah can be performed repeatedly on the same nest, provided that the offspring are declared *hefker* after each acquisition. Each time the mother bird returns to brood upon her (now ownerless) offspring, the mitzvah may be fulfilled once